

BO'LAJAK TARBIYACHILARNING MA'NAVIY – AXLOQIY SIFATLARNI SHAKLLANTIRISHNING MUHIM TAMOYILLARI.

Akramova Qumri Abdumajid qizi

*G'allaorol xizmat ko'ratish va servis texnikumi,
Maktabgacha pedagogika fani o'qituvchisi.*

Annotatsiya: *Ma'naviy – axloqiy tarbiya masalasi bugungi kunda eng muhim, dolzarb muammolardan biriga aylanmoqda. Ushbu maqolada talabalarda ma'naviy – axloqiy tarbiyani shakllantirishning ahamiyati va uning pedagogik mazmuni haqida so'z yuritilgan.*

Kalit so'zlar: *ma'naviy tarbiya, ta'lim-tarbiya sifati, vatanparvarlik ruhida tarbiyalash, ijtimoiy-axloqiy talab, xulq-atvor, axloqiy tarbiya, axloqiy me'yor.*

Аннотация: *Вопрос духовно-нравственного воспитания становится сегодня одной из важнейших и актуальных проблем. В данной статье говорится о важности формирования духовно-нравственного воспитания учащихся и его педагогическом содержании.*

Ключевые слова: *духовное воспитание, качество образования, воспитание в духе патриотизма, социально-нравственные требования, поведение, нравственное воспитание, нравственные нормы.*

Abstract: *The issue of spiritual and moral education is becoming one of the most important and urgent problems today. This article talks about the importance of forming the spiritual and moral education of students and its pedagogical content.*

Keywords: *spiritual education, quality of education, upbringing in the spirit of patriotism, social and moral requirements, behavior, moral education, moral norms.*

O'zbekiston Respublikasining ijtimoiy, iqtisodiy taraqqiyot yo'lidagi mustaqil siyosati umumiy ta'lim maktablarida yoshlarni ma'naviy – axloqiy tarbiyasini yangi davr talablari asosida yo'lga qo'yishini taqozo etmoqda. Ma'naviy – axloqiy tarbiya masalasi bugungi kunda eng muhim, dolzarb muammolardan biriga aylanmoqda. Chunki mafkuraviy tahdidlar vujudga kelayotgan bir davrda yoshlarda mustahkam e'tiqod, ma'naviy barkamollikni tarbiyalash har qanday to'siqlarni matonat bilan yengish va yot g'oyalarga berilmaslik sifatlarini tarbiyalaydi Bunday tarbiya esa juda yoshlik yillaridan boshlab qadamba – qadam singdirilib boradi. Bu sohada boshlang'ich sinfdan boshlab olib boriladigan ishlar muhim ahamiyatga ega.

Ma'naviy – axloqiy tarbiyaning maqsadi, mazmuni jamiyat talablari asosida o'zgarib boradi. Mavjud ta'lim jarayonini har tomonlama takomillashtirmasdan turib, bu jarayonlarni ijobiy hal etib bo'lmaydi. Chunki ma'naviyatimizda sodir bo'lgan kamchiliklarni bartaraf etish ko'p jihatdan ta'lim tizimining maqsadga muvofiq tarzda bo'lishiga bevosita bog'liqdir. Yoshlar tafakkurini o'stirish, berilayotgan axborotni qabul qilgan zahotiyuq uni qayta ishlab chiqib, tegishli xulosalar chiqarish bilan

bog'liq holatlarga erishish hamda zarur ko'nikmalarni shakllantirish shu kunning dolzarb vazifalaridan biri bo'lib turibdi.

Bo'lajak tarbiyachi anglashi va uni chuqur o'zlashtirishi zarur bo'lgan masalalardan biri ma'naviy-axloqiy tarbiya mazmunida milliy va umuminsoniy qadriyatlarni tiklash masalasining kun tartibiga qo'yish zaruriyatining yuzaga kelganligi munosabati bilan ta'lim-tarbiya mazmunida tub o'zgarishlar yuz berganligidir. Ma'naviy-axloqiy tarbiyada yana bir eng qimmatli qadriyat erkinlikdir. Ta'limni demokratlashtirish bilan birga shaxs erki va huquqini hurmat qilish rivojlanadi.

Bu esa o'z navbatida o'quvchi shaxsida mas'uliyatni his etish, ongli intizomga rioya etish ko'nikmalarini tarbiyalaydi. Shuningdek, vatanparvarlik, insonparvarlik, yuksak axloq, mehnatsevarlik, xalqlar o'rtasida do'stlik va hamkorlik, mas'uliyatni his etish, burch, or-nomus, vijdonlilik, tartiblilik, adolatlilik va boshqa xislatlar tarbiyasi katta ahamiyatga ega.

Ma'naviy-axloqiy tarbiya mohiyatiga ko'ra inson ongining jamiyat bilan aloqadorligi, jamiyat oldida burchli ekanligi, o'z xulq-atvorini jamiyat taraqqiyoti darajasiga bog'liqligini tushunishi, jamiyat tomonidan tan olingan axloqiy me'yor, ideal hamda talablarni bajarishda mas'uliyatni his etishi, ma'naviy-axloqiy bilimlarning e'tiqodga aylanishi va bu e'tiqodlarning tizimlilik, mustahkam ma'naviy-axloqiy his-tuyg'u va xislatlarni shakllantirish, o'quvchilar tomonidan ma'naviy-axloqiy xulq-atvor jamiyat a'zolariga bo'lgan hurmat-e'tiborni namoyon etuvchi mezonlardan ekanligining anglab yetilishi, ma'naviy-axloqiy odatlarning shakllanishi va boshqalardan iborat.

Ma'naviy-axloqiy tarbiyani tashkil etishda o'quvchilar xatti-harakatlarida ko'zga tashlanadigan salbiy odatlar – jamoa joylarida qattiq gapirish, qo'pol so'zlarni ishlatish, hissiyotga berilish, o'ylamay gapirish, ishonchli bo'lmagan hamda dalillar bilan tasdiqlanmagan voqea-hodisalar haqida fikr yuritish, boshqalarning suhbatini bo'lish, qo'lini silkitib gapirish kabilarning bartaraf etib borilishiga alohida e'tibor qaratish zarur.

Buning uchun u ma'naviy – axloqiy tarbiya vazifalarini aniq tasavvur qilishi lozim.

Ma'naviy-axloqiy tarbiya vazifalari quyidagilardan iborat:

- O'quvchilarda ma'naviy-axloqiy ongni shakllantirish.
- Ularda ma'naviy-axloqiy his-tuyg'ularni tarbiyalash va rivojlantirish.
- O'quvchilarda ma'naviy-axloqiy xulq-atvor ko'nikma va odatlarini tarkib toptirish.

Xulosa qilib aytganda, ta'lim muassasasida o'quvchilarga qadriyat sifatida munosabatda bo'lish ham dolzarb ahamiyatga ega bo'lib bormoqda. Zero, ta'lim tamoyillarida eng muhim, asosiy tamoyillardan biri ta'limni insonparvarlashtirish va demokratlashtirish bo'lib, uning asosiy mohiyati o'quvchi shaxsiga insoniy munosabatda bo'lishni, ta'lim jarayonini erkinlashtirishni talab etadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Azizxodjayeva N.N. Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat. – T.: Moliya, 2003. – 192 b.
2. Abduvaliyeva M.I. Kasb-hunar kolleji o'quvchilarning kasbiy moslashuvini shakllantirish va rivojlantirish: Ped.fanl.nomz. ... diss. – T.: 2008. –134 b.
3. Azizxodjayeva N.N. Tarbiyachi mutaxassisligiga tayyorlash texnologiyasi. – T.: Nizomiy nomidagi TDPU, 2000. – 52 b.
4. Tolipov O'.Q. Oliy pedagogik ta'lim tizimida umummehnat va kasbiy ko'nikma hamda malakalarni rivojlantirishning pedagogik texnologiyalari / Monografiya. – T.: Fan, 2004.B –73-80.